

**Talboks- och
punktskriftsbibliotekets
studentenkät
år 2010**

En rapport genomförd av Utredningsinstitutet HANDU AB
på uppdrag av Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB.
Texten är bearbetad av TPB

Innehåll

Enkät	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Enkätfrågor	3
Urval	3
Genomförande	4
Svarsfrekvens	4
Resultatsammanställning	4
Total viktad procent.....	4
Exempel på tabell	5
Sammanfattning av TPB:s studentenkät	6
Livssituation	6
Läshinder	6
Behov av anpassad litteratur.....	6
Studier vid universitet eller högskola vårterminen 2010.....	6
Teknik	6
Medier	7
Nyproduktion.....	8
TPB-katalogen	8
Service	8
Enkät svar med kommentarer	9
Livssituation	9
Teknik	14
Dator och Internet.....	14
Mobiltelefon	17
Läsplatta.....	18
Mp3.....	19
Medier	21
Användning av olika medier.....	21
Talbok.....	22
TPB:s talsynteser	26
Spelare och läsprogram	27
Textview	29
Punktskrift	31
Förstoring.....	32
Beställa nyproduktion.....	33
TPB-katalogen	35
Användning av TPB-katalogen	35
Ladda ned	36
Service	39
Service till studenterna	39
Studenters egna reflektioner och kommentarer	43

Enkät

Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB, genomförde under våren 2010 en användarundersökning bland de studenter på universitet och högskola som studerar med stöd av TPB:s Högskoleservice.

Bakgrund

TPB:s Högskoleservice ska stöda personer som läser på universitet eller högskola och har en funktionsnedsättning som gör det svårt att läsa tryckt text. TPB anpassar därför kurslitteratur till talbok, e-text eller punktskrift. Studenterna kan låna böcker från TPB, få nya böcker anpassade samt låna talboksspelare och få ett läsprogram för att läsa talböcker i datorn.

På universitet och högskola samarbetar TPB med biblioteken och samordnarna för studenter med funktionshinder. Biblioteket har den direkta kontakten med studenterna och hjälper dem med lån och support. Samordnarna ger lokalt stöd samt registrerar studenterna hos TPB:s Högskoleservice.

Syfte

För att få en bild av vad studenterna tycker om de medier och den service TPB erbjuder genomförde TPB en enkätundersökning. Resultatet ska hjälpa TPB att styra sin verksamhet mot det stöd som studenterna önskar och behöver.

Enkätfrågor

Enkätfrågorna togs fram av personal på TPB i samarbete med Irene Westerlund från utredningsinstitutet HANDU. Enkäten blev omfattande men få studenter svarade på samtliga frågor. Frågorna samlades inom områdena Livssituation, Teknik, Medier, TPB-katalogen samt Service.

Urval

De personer som ingick i urvalet kommer från registret över studenter som får stöd från TPB:s Högskoleservice. Det är samordnare för studenter med funktionshinder som registrerar studenterna. Vid registreringen intygar samordnaren att studenten har en funktionsnedsättning som gör det svårt att läsa tryckt text. Samordnaren anger även studentens huvudsakliga funktionsnedsättning, antingen som Synnedsättning, Rörelsehinder, Läs- och skrivsvårigheter eller Övrig funktionsnedsättning. Övrig funktionsnedsättning kan bland annat innebära kognitiva funktionsnedsättningar som autism, asberger och ADHD, en tillfällig funktionsnedsättning eller en utvecklingsstörning.

För att säkerställa att studenterna hade haft möjlighet att använda TPB:s medier och tjänster togs de studenter som registrerats under det sista halvåret bort. Kvar fanns då 2823 studenter, varav 152 studenter med synnedsättning, 87 studenter med nedsatt rörelseförmåga, 2292 studenter med läs- och skrivsvårigheter och 292 studenter med övriga berättigade funktionshinder. Procentuellt sett består gruppen av 5 procent personer med synnedsättning, 3 procent med nedsatt rörelseförmåga, 81 procent med läs- och skrivsvårigheter och 10 procent övriga berättigade funktionshinder.

1039 studenter valdes ut från de 2823 studenterna. För att få en balans mellan de olika grupperna ingick alla studenter med synnedsättning och nedsatt rörelseförmåga i urvalet samt majoriteten av studenterna inom gruppen övrig funktionsnedsättning.

Genomförande

Studentenkäten har genomförts med hjälp en enkätundersökning. Deltagarna hade möjlighet att svara på frågorna antingen via telefon eller via mejl. De som svarade muntligen fick frågorna upplästa av en utredare på Utredningsinstitutet HANDU.

Svarsfrekvens

Totalt inkom svar från 712 personer, vilket ger en svarsfrekvens om 69 procent.

Studien omfattar fyra målgrupper:

1. Personer med synnedsättning = Synneds.
2. Personer med nedsatt rörelseförmåga = Rörelseh.
3. Personer som har läs- och skrivsvårigheter/dyslexi = Läs/skriv
4. Personer med kognitiva/övriga funktionsnedsättningar = Övrig

	Antal i urvalet	Antal svarande	Svarsfrekvens inom målgrupp
Antal i urvalet & andel svarande i målgrupp "Synnedsättning"	152	108	71 %
Antal i urvalet & andel svarande i målgrupp "Rörelsehinder"	87	58	67 %
Antal i urvalet & andel svarande i målgrupp "Läs- och skrivsvårigheter"	600	430	72 %
Antal i urvalet & andel svarande i målgrupp "Övrig"	200	116	58 %
Svarsfrekvens (n/N):	1039	712	69 %

Resultatsammanställning

Resultatet av studien har tagit hänsyn till studenternas olika läshinder. När studenterna har tillfrågats i enkäten om deras huvudsakliga läshinder har det inte alltid överensstämt med vad samordnaren har registrerat som huvudsaklig funktionsnedsättning för studierna. Vi har utgått från de fyra grupper som samordnaren har gjort över olika läshinder.

Total viktad procent

Vid sammanställningen av resultatet har man tagit hänsyn till att TPB:s användargrupper är väldigt olika till antalet studenter. I rapportens tabeller förekommer det en kolumn som kallas "Total viktad procent". Det är procentberäkningar som viktats så att det representerar alla studenterna utifrån de proportioner som finns i TPB:s register, dvs. om alla studenter i TPB:s register tillfrågats skulle svaret blivit som i kolumnen "Total viktad procent".

För att även kunna se vad de olika grupperna anser i olika frågor särredovisas ovägda siffror, det vill säga de svar som står i kolumnerna Synnedsättning, Rörelsehinder, Läs- och skrivsvårigheter och Övrig är de svar som de tillfrågade studenterna inom respektive målgrupp gav.

Tabellerna redovisas i vertikalt beräknad procent. Noll betyder att det finns svar, som inte uppgår till 1 procent medan "-" markerar att det inte finns några svar.

Exempel på tabell

I "Total viktad procent" har svaren viktats så att de representerar alla studenterna utifrån proportionerna i TPB:s register. Läs mer under rubriken Urval.

Vilka som svarade på frågan. Fråga

↓ ↙ ↘

Tabell 1. Kön

Alla	Total viktad procent	Syneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Kvinna	62	57	64	62	67
Man	37	42	34	38	33
Ej svar	0	1	2	0	-

↑ ↗ ↘

De svarsalternativ studenterna kunde välja mellan. I vissa frågor kan man välja flera svarsalternativ, då uppgår summan till mer än 100 procent.

Visar svaren från de studenter som är registrerade i TPB:s register som personer med följande läshinder: synnedsättning, rörelsehinder, läs- och skrivsvårigheter eller övrig. Bedömning och registreringen görs av Samordnaren för studenter med funktionshinder.

Noll betyder att det finns svar, som inte uppgår till 1 procent

"-" betyder att det inte finns några svar

Bildtext: Tabell med förklaringar.

Sammanfattning av TPB:s studentenkät

TPB har med hjälp av utredningsinstitutet HANDU genomfört en enkätundersökning bland studenter på högskola och universitet som studerar med stöd av anpassad litteratur. I enkäten genomfördes 712 intervjuer med studenter som har olika läshinder, en svarsfrekvens på 69 procent.

Livssituation

Könsfördelningen bland de som svarat är 62 procent kvinnor och 37 procent män, vilket ungefär motsvarar den könsfördelning som finns bland de studenter som använder TPB:s service för anpassad kurslitteratur. Sju av tio studenter är födda år 1980 eller senare.

Läshinder

Majoriteten av studenterna uppger att de har läs- och skrivsvårigheter, 86 procent. Att läs- och skrivsvårigheter anges som det huvudsakliga läshindret hindrar inte att man kan ha andra funktionsnedsättningar som också kan utgöra ett läshinder för studenten.

Behov av anpassad litteratur

Oftast kan studenterna läsa enkla och korta texter utan stöd. Det man behöver hjälp med är långa och komplicerade texter. 17 procent behöver få all text anpassad. Inom gruppen personer med synnedsättning är hälften i behov av att få all text anpassad. Ser vi till den målgruppen är cirka hälften av dem med nedsatt syn personer som har grav synnedsättning eller är blinda.

För nio av tio studenter är det ganska eller helt avgörande för dem att få sitt studiematerial anpassat av TPB eller högskolan för att klara sina studier.

Få har studerat med anpassade medier före högskolan. Totalt har åtta av tio studenter fått tillgång till anpassade medier först på högskolan. Detta innebär att majoriteten inte har någon erfarenhet av att studera med anpassad kurslitteratur eller hur man använder de olika medierna. Gruppen studenter med synnedsättning har flest personer som använde anpassade medier innan de kom till högskolan. Inom gruppen med övrig funktionsnedsättning har nio av tio uppgett att de började använda anpassade medier först på högskolan.

Studier vid universitet eller högskola vårterminen 2010

Totalt sett svarade en av tio att de inte studerade på universitet eller högskola under våren 2010 även om de fanns med i TPB:s register över studenter. Man kan sammanfatta anledningarna till att man inte längre studerade som att åtta av tio studenter hade antingen avslutat sina studier eller att de valt att avbryta studierna på grund av andra orsaker än läshindret. Enbart en av tio angav att de slutat studera på grund av problem med den anpassade litteraturen.

Teknik

Samtliga studenter har tillgång till en dator. Antingen har de en egen dator eller delar de med någon annan. Man använder datorn antingen varje dag eller flera gånger i veckan. Alla har även tillgång till internet. Nio av tio har ett fast internetabonnemang i sitt hem, medan 16 procent har ett mobilt internetabonnemang.

När man använder Internet så mejlar man, besöker sociala sidor och söker information via sökmotorer. Många använder Internet till att leta efter och läsa studiematerial. Att söka, låna och ladda ned böcker från TPB är också vanligt.

Åtta av tio studenter har operativsystemet Windows medan en knapp femtedel har Macintosh.

Enbart några få studenter saknar mobiltelefon. Däremot använder majoriteten inte mobilen till att surfa på internet, lyssna på tal- och ljudböcker eller läsa e-böcker.

Få studenter, 3 procent, har en läsplatta. I enkäten uppger två tredjedelar att de inte vet vad en läsplatta är för något.

Åtta av tio har en Mp3-spelare eller en mobiltelefon med Mp3-funktioner. De som läser talböcker med sin Mp3-spelare är positiva till upplevelsen, åtta av tio tycker att det fungerar bra eller mycket bra.

Medier

Flera frågor i enkäten handlade om studenternas användning av e-material, som e-publikationer, information via Internet, texter som läraren mejlar ut mm. Tyvärr visade det sig att dessa frågor inte fungerade att ställa på detta sätt, troligtvis på grund av att det råder en viss förvirring kring begreppet "e-" som i e-publikationer, e-text, e-material. Dessa frågor har lyfts ur enkätsammanställningen.

Allt studiematerial är inte tryckta böcker som studenten kan få anpassat från TPB. Över hälften av studenterna skulle vända sig till personal på sitt högskolebibliotek om de behöver få studiematerial som inte är kursböcker anpassade. En tredjedel vet dock inte vart de ska vända sig.

Nästan alla studenter, 98 procent, använder sig av talböcker när de studerar. De tycker att talböcker fungerar ganska eller till och med mycket bra. Innehåller talboken text så använder man den. De flesta, nio av tio studenter, har den tryckta boken framför sig när de lyssnar på talböcker.

TPB:s talböcker innehåller förutom den tryckta bokens hela text även bildbeskrivningar och tabellbeskrivningar. Hur man upplever dessa beror mycket på vilket funktionsnedsättning man har. Av de studenter som har nedsatt syn störs fyra av tio inte av något i talboken medan personer med läs- och skrivsvårigheter och övriga funktionsnedsättningar störs av fotnoter, tabeller och bildbeskrivningar.

Majoriteten, 90 procent, läser sin talbok i datorn. Många kompletterar även med en Daisy-spelare, som fyra av tio använder. En tredjedel använder Mp3-spelare.

När man läser en talbok i datorn använder de flesta läsprogrammet EasyReader. Sitt läsprogram har man fått från TPB eller från högskolan. Tre fjärdedelar tycker att det fungerar bra att läsa talböcker med sitt läsprogram. De flesta studenter tycker att man "till viss del" har fått information om hur man ska läsa TPB:s talböcker och använda läsprogrammen. Endast 16 procent upplever att de har "helt och hållet" fått tillräckligt med information.

E-text i Textview-format används av 3 procent av studenterna. Bland studenter med synnedsättning är det 26 procent som använder mediet och bland studenter med nedsatt rörelseförmåga är det 18 procent. Vanligast är att man tar del av e-texten med hjälp av en talsyntes.

Punktskrift läses enbart av personer med synnedsättning. Totalt är det enbart 1 procent som läser punktskrift, vilket står för 31 procent av personerna inom gruppen med synnedsättning.

Nyproduktion

Om en bok inte redan finns i tillgänglig form beställer tre fjärdedelar boken från TPB via högskolebiblioteket. Två tredjedelar väljer att läsa den tryckta boken om en anpassad version inte finns tillgänglig. En av tio anpassar boken själv, till exempel genom att skanna boken. Lika många har en anhörig som läser boken för henne eller honom. En av tio avstår från att använda boken i sina studier.

Cirka sex av tio får för det mesta eller alltid boken de beställt i tid. Av de som har beställt en nyproduktion vill fyra av tio ha boken först när den är klar.

TPB-katalogen

Nio av tio studenter använder sig av TPB-katalogen. De använder katalogen för att söka, ladda ned och beställa böcker i den ordningen.

Studenterna anser att det är lätt att hitta det man söker i TPB-katalogen, sex av tio tycker att den är ganska eller till och med mycket lätt att hitta i.

Om boken man önskar låna är under produktion och inte går att låna direkt beställer fyra av tio boken från TPB. Lika många väntar tills boken är klar.

Sju av tio studenter lånar böcker från TPB genom att ladda ned dem själva. Nästa alla, 97 procent tycker att det fungerar bra eller mycket bra. Personer inom gruppen med synnedsättning utmärker sig genom att 77 procent tycker att det fungerar mycket bra att ladda ned talböcker själva.

Om man får problem med att ladda ned en talbok väjer de flesta att vända sig till TPB för support. Det är högskolebiblioteket som ansvarar för att ge support till studenterna men bara tre av tio vänder sig till biblioteket för hjälp

De som laddar ned själva sparar talboken på fil i första hand. Ungefär en femtedel sparar både som fil och bränner som CD.

De studenter som inte lånar talböcker genom att ladda ned själva gör det i första hand för att de inte vet hur man gör. Andra orsaker är att man har haft tekniska problem eller att man tycker att det är svårt. 31 procent av de som inte laddar ned kände inte till att möjligheten fanns.

Service

Ungefär hälften av studenterna besöker samordnaren för studenter med funktionshinder vid behov. Lika många tar nästan aldrig eller aldrig kontakt med samordnaren. Studenterna vänder sig i högre grad till högskolebiblioteket, dit går 86 procent ofta eller vid behov. Samtidigt vet 15 procent inte vem de ska vända sig till om de har problem med sitt anpassade studiematerial.

Både Högskolebibliotekets och TPB:s service upplevs som ganska eller mycket bra. En femtedel av studenterna är säkra på att de kommer att fortsätta att låna talböcker från TPB även efter att de slutat studera. Sju av tio är inte säkra men tror att de kommer att läsa anpassad litteratur även efter sina studier.

Enkät svar med kommentarer

Livssituation

Tabell 1. Kön

Alla	Total viktad procent	Synnedst. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Kvinna	62	57	64	62	67
Man	37	42	34	38	33
Ej svar	0	1	2	0	-

Majoriteten är kvinnor, 62 procent. Könsfördelningen är likartad inom alla målgrupper.

Tabell 2. Ålder

Alla, ålder	Total viktad procent	Synnedst. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Födda år 1980 eller senare	70	69	33	72	60
Födda år 1979 eller tidigare	29	30	64	27	36
Ej svar	2	2		1	4

Totalt sett är 70 procent födda år 1980 eller senare. Inom gruppen med nedsatt rörelseförmåga är majoriteten av studenterna födda 1979 eller tidigare.

Tabell 3. Huvudsakligt läshinder

Alla	Total viktad procent	Synnedst. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Synsvag	3	55	3	-	-
Gravt synskadad/blind	3	44	12	-	-
Dyslexi, Läs- och skrivsvårigheter	86	1	21	100	44
Rörelsehinder	2	-	45	-	2
Annat	6	-	19	-	54
Ej svar	0	-	-	0	-

I TPB:s låntagarregister registreras den funktionsnedsättning som ligger till grund för studentens behov av anpassad litteratur. Bedömningen görs av högskolans eller universitetets samordnare för studenter med funktionshinder.

I denna fråga ombads studenterna att själva uppge vilket de anser vara sitt huvudsakliga läshinder. Att studentens syn på sin funktionsnedsättning inte alltid stämmer överens med samordnarens kan bero på att många studenter har fler än en funktionsnedsättning.

Totalt sett upplever 86 procent att deras huvudsakliga läshinder är läs- och skrivsvårigheter, dyslexi.

Av de studenter som har nedsatt syn har de flesta uppgett att de är synsvaga, 55 procent. 44 procent har uppgett att de är gravt synskadade eller blinda.

Annat funktionshinder kan innebära:

- ✓ Olika fobier som gör att jag får koncentrationssvårigheter.
- ✓ ADHD.
- ✓ Autism spektrumstörning, kognitivt funktionshinder, ångest, problem med arbetsminne, uppmärksamhet och visuell perception.
- ✓ Koncentrationssvårigheter.
- ✓ Afasi.
- ✓ Jag har svårt att få ihop min dag helt enkelt.
- ✓ Utmattningsdepression som innebär att jag inte kan ta mig igenom en text genom att läsa.
- ✓ Depression.
- ✓ Kognitivt funktionshinder, problem att komma ihåg.
- ✓ Värk orkar inte hålla i en bok.
- ✓ Kan inte sitta eller ligga längre stunder.
- ✓ Nedsatt armfunktion.
- ✓ Yrsel

Tabell 4. Anpassning av texter

Alla	Total viktad procent	Synnedst. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, behöver all text anpassad	17	51	33	14	23
Nej, bara långa texter	71	40	55	75	65
Nej, endast komplicerad text	59	15	31	65	44
Nej, endast engelska texter	8	-	-	9	3
Ej svar	0	2	5	-	-

Vanligast är att man behöver långa och komplicerade texter i anpassat format. Studenter med synnedstättning behöver all text anpassad i högre grad än övriga grupper.

De som behöver all text anpassad började använda anpassade medier före högskolan i högre grad än övriga.

Tabell 5. När man började använda sig av anpassade medier

Alla	Total viktad procent	Synnedst. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Före högskolan	18	37	19	19	5
På högskolan	80	61	78	80	91
Vet inte	2	1	-	1	3
Ej svar	0	1	3	-	0

Åtta av tio, 80 procent, av studenterna har börjat studera med stöd av anpassade medier först på högskolan.

Studenter med synnedsättning har störst vana vid anpassade medier, 37 procent läste med anpassade medier innan högskolan.

Minst vana vid anpassade medier har studenter med övrig funktionsnedsättning där bara 5 procent använde anpassade medier före högskolan.

Tabell 6. Medlemskap i handikapporganisation

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Dyslexiförbundet FMFLS	5	-	-	7	-
Synskadades Riksförbund, SRF	3	52	2	-	-
DHR – Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder	-	-	-	-	-
Personskadeförbundet RTP	0	1	3	0	-
Neurologiskt Handikappades Riksförbund, NHR	1	6	9	0	-
Förbundet Attention	1	-	7	-	3
Annan	1	2	3	1	2
<i>Nej, är inte medlem i någon handikapporganisation</i>	<i>87</i>	<i>41</i>	<i>76</i>	<i>90</i>	<i>94</i>
Vill inte svara	2	2	-	2	2

Det vanligaste är att man inte är medlem i någon handikapporganisation. 87 procent svarar nej på frågan.

Tabell 7. Har ditt läshinder begränsat ditt studieval till högskolan?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, helt och hållet	3	10	7	2	2
Ja, till viss del	52	52	21	53	59
Nej, inte alls	40	38	67	39	35
Vet ej	5	-	3	6	3
Ej svar	0	-	2	-	-

Över hälften av studenterna, 55 procent, upplever att läshindret har påverkat deras studieval till högskolan. Det vanligaste är att läshindret har påverkat dem till viss del, 53 procent. För en mindre andel, 3 procent, har läshindret varit helt och hållet avgörande för studievalet.

Störst påverkan har läshindret haft för studenter med synnedsättning, 62 procent, och för studenter med övrig funktionsnedsättning, 61 procent.

Tabell 8. Studerade du på högskola eller universitet VT-10?

Alla	Total viktad procent	Synnedsh. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	87	75	78	88	89
Nej	13	25	22	12	11

En av tio svarade att de inte studerade på högskolan eller universitetet under vårterminen 2010. Det är främst äldre studenter, födda år 1979 eller tidigare, som uppger att de avslutat sina studier.

Inom grupperna studenter med synnedläggning och studenter med nedsatt rörelseförmåga finns flest personer som inte studerade under våren 2010, 25 procent, respektive 22 procent.

Tabell 9. Av vilken anledning studerade du inte VT-10? Frågan ställdes till de 13 procent som svarade att de inte studerat på högskola eller universitet under vårterminen 2010.

Ej studerande vid VT-10	Total viktad procent	Synnedsh. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Jag är klar med mina studier	28	37	23	27	23
Har tagit studieuppehåll för att göra annat	27	30	31	27	23
Slutade studierna på grund av andra skäl än mitt läshinder	25	7	-	27	38
Det blev för jobbigt att ta del av litteraturen även om jag fick den anpassad	12	26	-	12	-
Det fungerade inte med att få litteraturen anpassad	1	-	-	2	-
Jag fick inte tillräckligt med stöd för att kunna ta del av litteraturen	2	7	15	-	-
Annan anledning	6	-	46	4	8
Ej svar	1	-	-	-	8

De vanligaste orsakerna till att man inte studerade under vårterminen 2010 har varit att man varit klar med sina studier, 28 procent, att man har tagit studieuppehåll för att göra annat, 27 procent och att man slutade studierna på grund av andra skäl än sitt läshinder, 25 procent.

Med andra ord har 80 procent av studenterna slutat på grund av att de var klara med studierna eller av en anledning som inte hade med deras läshinder att göra.

Andelen som har slutat på grund av problem med den anpassade litteraturen är 15 procent.

De som svarat annan anledning har i första hand avbrutit sina studier på grund av sin hälsa. Majoriteten av de som slutat studera av hälsoskäl finns inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga.

De som inte studerade under vårterminen 2010 avslutade enkäten här. Resten av resultaten nedan baseras på "alla" som då var studerande vid vårterminen 2010.

Tabell 10. Studerar du på distans?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	19	17	16	19	19
Nej	81	83	84	81	81
Ej svar	0	2	-	0	-

En femtedel, 19 procent, har uppgett att de studerar på distans. Vissa har studerat delar av sin kurs på distans och har då markerat båda svarsalternativen vilket gör att totalsumman är högre än 100 procent.

Teknik

Dator och Internet

Tabell 11. Har du tillgång till dator?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, egen dator	92	86	100	92	94
Ja, delar dator med någon i hushållet	8	12	-	8	6
Ja, kan låna/använda en till exempel via högskolan	0	1	-	-	-
Nej	-	-	-	-	-

Samtliga studenter har tillgång till dator. Det vanligaste är att man har en egen dator, 92 procent.

Tabell 12. Hur ofta använder du datorn?

De som har tillgång till dator	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Praktiskt taget varje dag	93	80	100	94	95
Flera gånger i veckan	6	17	-	6	3
Mer sällan än varje vecka	1	2	-	1	2
Någon gång i månaden	-	-	-	-	-
Använder nästan aldrig eller aldrig	-	-	-	-	-
Vet ej/ej svara	-	-	-	-	-

Nio av tio, 93 procent, använder sin dator praktiskt taget varje dag. Det är främst inom målgruppen personer med synnedsättning som man inte använder datorn varje dag utan snarare flera gånger i veckan.

Tabell 13. Vilket operativsystem har den dator du använder?

De som har tillgång till dator	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Windows	83	59	100	83	92
Mac	17	21	-	18	11
Linux	1	19	-	1	1
Annat	0	-	-	-	1
Vet ej/ej svar	0	1	-	1	-

Vissa studenter har flera olika operativsystem så totalsumman överstiger 100 procent. Det vanligaste operativsystemet är Windows, som 83 procent av studenterna har. 17 procent har Macintosh och 1 procent har operativsystemet Linux.

I telefonintervjuerna har studenter kommenterat att de har kompletterat sin Mac med en PC eftersom de tycker att de anpassade medierna inte fungerar så bra med Mac. Operativsystemet Linux används främst av personer med synnedsättning och då framför allt av dem som uppgett att de är gravt synskadade eller blinda.

Tabell 14. Vad har du för program i din dator?

De som har tillgång till dator	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ordbehandlingsprogram, t.ex. Word	98	98	100	98	99
Läsprogram för talböcker, t.ex. EasyReader, Amis	83	57	91	83	89
Program som gör text tillgänglig via talsyntes, punkt, förstoring	12	67	24	6	27
Program för e-textböcker, t.ex. AdobeReader, Kindle, Adobe Digital Edition, e-brary	32	31	71	31	28
Vet inte/ej svar	1	1	-	1	1

Nästan alla, 98 procent har ett ordbehandlingsprogram i sin dator. 83 procent ett läsprogram för talböcker.

Få studenter, 12 procent, har program för att göra text tillgänglig med hjälp av talsyntes, punktprogram eller förstoring. Det är främst studenter med synnedsättning som har tillgång till dessa program, 67 procent, och då främst gravt synskadade eller blinda.

Program för e-textböcker, som AdobeReader, Kindle, Adobe Digital, är vanligast bland studenter med nedsatt rörelseförmåga, 71 procent.

Tabell 15. Har du tillgång till Internet?

Alla	Total viktad procent	Synnedst. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, mobilt internetabonnemang	16	26	9	15	27
Ja, fast i hemmet	92	77	96	93	88
Ja, på högskolan	46	12	16	51	32
Ja, kan låna Internet när jag behöver	-	-	-	-	-
Nej, har inte tillgång till Internet	-	-	-	-	-
Vet ej/ej svar	-	-	-	-	-

Samtliga studenter har tillgång till Internet, antingen hemma eller på högskolan. Vanligast är ett fast abonnemang, bara 16 procent har ett mobilt Internetabonnemang.

Tabell 16. Brukar du använda Internet?

De som har Internet	Total viktad procent	Syn procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Praktiskt taget varje dag	92	56	100	93	93
Flera gånger i veckan	7	42	-	6	5
Mer sällan än varje vecka	0	1	-	0	2
Någon gång i månaden	-	-	-	-	-
Nästan aldrig eller aldrig	0	1	-	-	-
Vet ej/ej svar	0	-	-	1	-

Nio av tio, 92 procent, använder Internet praktiskt taget varje dag.

Studenter med synnedstättning använder Internet i mindre utsträckning än övriga grupper. Här finns även personer som aldrig eller nästan aldrig använder Internet.

Tabell 17. Vad brukar du i huvudsak göra när du använder Internet?

De som har Internet	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mejlar	97	83	96	98	94
Läser tidningar	26	25	56	24	29
Besöker sociala siter t.ex. Facebook, Myspace och Youtube	84	63	84	87	65
Läser bloggar	22	14	29	23	17
Letar/läser studiematerial	78	56	69	79	83
Söker/lånar/laddar ned böcker från TPB	74	33	44	78	66
Laddar ner film/musik	9	25	20	8	6
Använder e-bokstjänster som e-brary eller Safari books online	3	-	2	3	3
Söker efter information via sökmotorer som t.ex. Eniro och Google	84	51	93	89	60
Annat	1	1	-	1	1

Man använder sig av Internet till att mejla, besöka sociala siter och söka efter information via sökmotorer. Det är även vanligt att man letar efter eller läser studiematerial och söker, lånar eller laddar ned böcker från TPB.

Mindre vanligt är att läsa tidningar och bloggar, ladda ned film och musik eller använda e-bokstjänster.

Det varierar inom de olika målgrupperna vad man gör när man använder Internet. Inom samtliga målgrupper är det vanligaste att man mejlar.

Följande trend kan ses; studenter med nedsatt rörelseförmåga uppger i högre grad än övriga målgrupper att de läser tidningar på Internet, 56 procent. Studenter med läs- och skrivsvårigheter besöker sociala siter, 87 procent, och söker, lånar eller laddar ned böcker från TPB, 78 procent. Studenter med synnedsättning laddar ned musik och filmer från Internet. Studenter med synnedsättning och studenter med övrig funktionsnedsättning använder inte sökmotorer för att söka efter information på Internet i lika hög grad som övriga grupper.

Mobiltelefon

Tabell 18. Har du mobiltelefon?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	100	95	100	100	100
Nej	0	4	-	-	-
Ej svar	0	1	-	-	-

Enbart några få studenter saknar mobiltelefon. De som inte har mobiltelefon finns inom målgruppen studenter med synnedsättning.

Tabell 19. Har du... ?

De som har mobiltelefon	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Apple iPhone	6	9	4	5	17
Android i din mobil	1	10	-	1	3
Windows i din mobil	1	-	-	1	-
Symbian i din mobil	-	-	-	-	-
Inget av ovanstående	73	65	82	74	60
Vet inte	18	16	13	17	20
Ej svar	1	1	-	1	-

Få studenter har något av de efterfrågade operativsystemen i sin mobil.

Tabell 20. Gör du något av nedanstående med din mobil?

De som har mobiltelefon	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Surfa på Internet	13	6	2	13	16
Lyssna på musik	35	42	20	34	41
Lyssna på tal- och ljudböcker	26	18	-	28	19
Läser text, t. ex e-böcker	6	4	-	6	10
Inget av ovanstående	54	48	80	54	55
Ej svar	1	4	-	1	-

Över hälften, 54 procent, använder inte sin telefon till att surfa, lyssna på musik, lyssna på tal- och ljudböcker eller läsa e-böcker.

Läsplatta

Tabell 21. Har du en läsplatta eller funderar du på att köpa en?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, jag har en läsplatta	3	7	-	3	5
Nej, men jag planerar att köpa en läsplatta	9	4	-	9	8
Nej, jag har ingen användning av läsplatta	20	67	44	16	20
Vet inte vad en läsplatta är	67	22	56	70	67
Ej svar	1	-	-	1	-

Totalt sett uppger en mindre andel, 3 procent, att de har en läsplatta. Majoriteten uppger att de inte vet vad en läsplatta är för något.

Studenter inom grupperna med synnedsättning och nedsatt rörelseförmåga uppger i högre grad än övriga att de inte har någon användning av en läsplatta.

Tabell 22. Vilken läsplatta har du?

De som har läsplatta	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Kindle	28	-	-	25	60
Sony	8	83	-	-	-
iPad	53	-	-	58	60
Letto	-	-	-	-	-
Cybook	-	-	-	-	-
Annan	2	17	-	-	-
Ej svar	13	-	-	17	-

Den vanligaste läsplattan är en iPad. Exempel på Annan läsplatta är Fujitsu Siemens Lifebook T4200 Tablet PC.

Mp3

Tabell 23. Har du en iPod Touch?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	17	4	4	19	15
Nej	83	96	93	81	85
Ej svar	0	-	2	-	-

Tabell 24. Har du en Mp3-spelare eller mobil med Mp3-funktion?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	79	67	71	81	76
Nej	21	33	29	19	23
Ej svar	0	-	-	-	1

Tabell 25. Använder du Mp3-spelare/mobilen för att lyssna på talböcker?

Har en Mp3-spelare	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	56	46	19	59	47
Nej	43	54	81	41	51
Ej svar	0	-	-	0	1

De som uppgett att de har en Mp3-spelare eller en mobil med Mp3-funktioner fick svara på om de lyssnar till talböcker i den. Drygt hälften, 56 procent, svarade ja på den frågan.

Målgruppen med personer som har nedsatt rörelseförmåga avviker från de övriga målgrupperna eftersom enbart en femtedel, 19 procent, lyssnar till talböcker i sin Mp3-spelare.

Tabell 26. Hur tycker du det är att läsa talböcker i Mp3-spelare/mobil?

Använder Mp3/mobilen för att lyssna till talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	41	44	-	41	46
Ganska bra	43	24	33	43	49
Varken bra eller dåligt	12	8	50	13	5
Ganska dåligt	4	24	17	4	-
Mycket dåligt	-	-	-	-	-
Vet ej/ej svar	-	-	-	-	-

Det fungerar bra att läsa talböcker i mobilen, 83 procent tycker att det ganska eller mycket bra.

Det är framför allt inom målgrupperna personer som har synnedläggning och personer med nedsatt rörelseförmåga som man tycker att det är ganska dåligt att använda sig av Mp3-spelare för att lyssna till talböcker, 24 procent, respektive 17 procent.

Medier

Användning av olika medier

Tabellerna 27, 28, 29, 30 och 31 utgår ur redovisningen. Frågorna rörde de e-resurser som studenterna kommer i kontakt med via sina studier. Svaren är svårtolkade och ibland motsägelsefulla varför vi har valt att lyfta ur dessa frågor.

Tabell 32. Om du får välja, vilken talsyntes lyssnar du helst på?

De som använder talsyntes	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Vet inte	90	94	81	91	83
Lyssnar helst till:	5	6	19	2	15
Ej svar	5	-	-	7	2

Enbart fem procent uppgav en specifik talsyntes som de helst lyssnar till. Talsyntesröster som nämndes är; Ingemar, Emma, Erik, Peter, Elin.

Tabell 33. Vart vänder du dig om du behöver få studiematerial som inte är kursböcker anpassade? Till exempel kompendier och artiklar.

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Till personal på högskolan	56	58	38	56	60
Jag ordnar mitt eget material	34	41	16	34	33
Vet inte vart jag ska vända mig	32	1	47	33	28
Ej svar	0	-	-	0	-

Många har angett flera svar så totalsumman överstiger 100 procent.

I första hand, 56 procent, vänder man sig till personal på högskolan om man behöver kompendier och artiklar anpassade. En tredjedel av studenterna ordnar sitt eget material och ungefär lika många vet inte vart de skall vända sig.

Det är främst de studenter med nedsatt rörelseförmåga som inte vet var de skall vända sig, 47 procent.

Studenter med synnedsättning kan i högre grad än övriga själva anpassa kompendier och artiklar.

Tabell 34. För att klara dina studier/tentor, hur avgörande är det för dig att du får studielitteratur anpassad av TPB eller högskolan?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Helt och hållet avgörande	28	56	24	26	33
Ganska avgörande	62	41	47	65	49
Har ingen större påverkan	10	4	29	9	17
Ingen påverkan alls	0	-	-	-	1

Det är ganska eller helt avgörande för 90 procent av studenterna att de kan få sin kurslitteratur anpassad av TPB eller högskolan.

För studenter med synnedsättning är över hälften, 56 procent, helt beroende av att få studielitteraturen anpassad för att klara sina studier och tentor. Det är främst studenter som är gravt synskadade/blinda som anser att stödet är helt avgörande.

Inom målgruppen personer med nedsatt rörelseförmåga har 29 procent svarat att anpassningarna inte har någon större påverkan för de ska klara studierna.

Talbok

Tabell 35. Läser du talböcker?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	98	98	89	98	99
Nej	2	2	11	2	1

Majoriteten av studenterna läser talböcker.

De studenter som läser talböcker fick svara på frågor kring sitt läsande och mediet talbok.

Tabell 36. Vad tycker du om mediet talbok?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	55	67	70	54	55
Ganska bra	38	28	25	39	33
Varken bra eller dåligt	7	-	5	6	10
Ganska dåligt	1	4	-	0	2
Mycket dåligt	-	-	-	-	-
Ej svar	0	1	-	0	-

Studenterna tycker överlag bra eller mycket bra om TPB:s talböcker. Enbart ett fåtal upplever det som varken bra eller dåligt och några enstaka upplever mediet talbok som ganska dåligt.

Tabell 37. Vilka av TPB:s talboksvarianter har du använt?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mänsklig inläsning utan text	87	82	82	88	81
Mänsklig inläsning med text	57	19	37	62	37
Syntetisk inläsning utan text	42	66	37	44	24
Syntetisk inläsning med text	21	8	20	22	25
Vet ej/ej svar	2	3	5	2	4

Vanligast är att studenterna har läst en talbok utan text, en Daisy ljud, inläst med mänsklig röst. Detta speglar TPB:s bestånd där majoriteten av talböckerna är i formatet Daisy ljud. Samtidigt har 57 procent av studenterna läst en talbok med mänsklig inläsning och text. TPB har ett litet bestånd av Daisy text och ljud för vuxna inlästa av en mänsklig inläsare. Den kurslitteratur som görs som Daisy text och ljud har tal som är genererat av en talsyntes. En trolig tolkning är att många studenter som läst dessa talböcker inte uppfattat att det är en syntetisk röst som läst in talboken.

Det vanligaste är att talböcker med syntetisk inläsning används av personer med synnedläggning. Tre fjärdedelar, 73 procent, av de studenter som har en synnedläggning har använt sig av litteratur som varit syntetiskt inläst utan eller med text. TPB tolkar det resultatet som att dessa studenter har en större vana vid talsynteser och därför lättare kan skilja på en syntetisk röst och en mänsklig.

Tabell 38. Hur läser du talböcker som har både text och ljud?

De som läser talböcker med både text och ljud	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Använder både text och ljud	95	93	88	97	80
Använder enbart text	-	-	-	-	-
Använder enbart ljud	3	7	13	2	11
Vet inte att det finns text	1	-	-	0	9
Vet inte hur man tar del av	-	-	-	-	-

texten					
Ej svar	1	-	-	1	-

De som läst talböcker med både text och ljud fick frågan om hur de läser dessa talböcker. Näst intill samtliga studenter, 95 procent, använder både text och ljud när möjligheten finns.

Tabell 39. När du läser text vill du själv kunna styra det som ska läsas upp t.ex. ett stycke, en sida, en mening eller ett ord?

De som läser talböcker med både text och ljud	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	89	100	100	90	78
Nej	-	-	-	-	-
Ingen åsikt	7	-	-	6	22
Ej svar	4	-	-	4	-

De som har haft en åsikt i frågan har samtliga svarat att de själva vill kunna läsa texten genom att styra det som skall läsas upp. Ingen student har besvarat frågan med nej, däremot har 7 procent svarat att man inte har någon åsikt i frågan.

Tabell 40. Vilka navigationsmöjligheter använder du i DAISY talböcker?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Hoppar mellan kapitel och underrubriker	62	72	85	63	47
Söker sida	20	49	35	17	23
Bläddrar sida upp och ned	29	49	35	28	25
Hoppar fras framåt och bakåt	57	63	57	59	36
Inga. Läser från början till slutet	19	15	2	19	25
Vet inte hur man navigerar	26	11	25	25	37
Ej svar	1	-	-	1	1

Eftersom man kan navigera på flera olika sätt överstiger summan 100 procent.

I genomsnitt använder man 1,7 olika möjligheter när man läser. Målgruppen med studenter som har synnedläggning använder i genomsnitt flest navigeringsmöjligheter, 2,3 stycken. Personer med nedsatt rörelseförmåga använder 2,1 olika möjligheter när man läser. Studenter med läs- och skrivsvårigheter använder 1,7 olika navigationsmöjligheter och studenter inom målgruppen övrig funktionsnedsättning använder 1,3.

En fjärdedel, 26 procent, vet inte hur man navigerar. Minst kunskap om hur man navigerar i talböcker finns inom målgruppen övrig funktionsnedsättning. Störst kunskap finns inom målgruppen med synnedläggning.

Tabell 41. Upplever du att uppläsningen störs i talboken av ...?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Fotnoter	60	35	45	62	60
Bildbeskrivningar	58	19	42	59	72
Bildtexter	20	11	7	20	28
Tabeller	60	44	32	62	58
Sidnummer	6	16	-	5	7
Störs inte av något	12	41	27	11	12
Ej svar	1	1	-	1	2

Totalt sett uppger en av tio att de inte störs av något i uppläsningen av talboken. Variationerna mellan målgrupperna är stora.

I genomsnitt störs studenter inom målgrupperna personer med synnedläggning och personer som har nedsatt rörelseförmåga i minst utsträckning.

De inslag som studenterna stör sig mest på är fotnoter, tabeller, och bildbeskrivningar. Minst stör man sig på bildtexter och sidnummer.

Tabell 42. Har du den tryckta boken framför dig när du lyssnar på talböcker?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, alltid	20	6	2	20	27
Ja, för det mesta	61	30	22	66	47
Ja, när text saknas i talboken	5	14	17	5	6
Nej	13	49	57	9	19
Ej svar	0	-	-	0	1

Majoriteten av studenterna har den tryckta boken framför sig när de studerar. Totalt sett är det enbart en av tio, 13 procent, som inte använder sig av den tryckta boken.

Det är främst studenter med nedsatt rörelseförmåga och studenter med synnedläggning som studerar utan den tryckta boken.

Tabell 43. Vad tycker du om de mänskliga röster som läser in talböcker som du lånar från TPB?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket nöjd	45	56	37	45	35
Ganska nöjd	44	34	62	43	55
Varken nöjd eller missnöjd	8	4	-	9	4
Ganska missnöjd	2	5	-	2	5
Mycket missnöjd	0	1	-	-	-

Ej svar	1	-	-	1	1
---------	---	---	---	---	---

Nio av tio, 89 procent, är nöjda med de mänskliga röster som läser in TPB:s talböcker.

Några kommenterade sitt svar när de gett betyget ganska eller mycket missnöjd. Ingen tyckte att rösten var otydlig eller svår att förstå men att den upplevts som en monoton, tråkig röst som läst utan inlevelse.

TPB:s talsynteser

Tabell 44. Hur upplever du att det är att läsa TPB:s talböcker som är inlästa med svensk talsyntesröst?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	1	10	-	1	3
Ganska bra	10	27	40	7	15
Varken bra eller dåligt	27	14	7	30	14
Ganska dåligt	25	23	12	26	22
Mycket dåligt	12	9	-	13	10
Vet inte/kan inte ta ställning	24	18	40	23	36
Ej svar	1	-	-	-	1

När enkätfrågorna ställdes använde TPB den syntetiska rösten "Folke". Sedan juli 2010 använder TPB en ny syntetisk röst vid namn "Tora".

Totalt sett upplever nästan fyra av tio, 37 procent, att det är ganska eller mycket dåligt att läsa talböcker inlästa med svensk talsyntesröst. En dryg fjärdedel upplever det varken som bra eller dåligt. En hög andel, 24 procent, av studenterna har inte kunnat ta ställning.

Det är främst studenter med synnedläggelse som uppfattar att talböcker inlästa med svensk talsyntesröst är mycket bra.

Tabell 45. Hur upplever du att det är att läsa TPB:s talböcker som är inlästa med engelsk talsyntesröst?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	2	9	5	1	4
Ganska bra	8	23	15	6	10
Varken bra eller dåligt	15	11	5	17	6
Ganska dåligt	18	14	-	20	12
Mycket dåligt	2	4	2	2	8
Vet inte/kan inte ta ställning	54	39	72	53	60
Ej svar	1	-	-	1	1

Över hälften, 54 procent, av studenterna har inte kunnat ta ställning till frågan.

Det är främst studenter med synnedsättning som uppfattar att talböcker inlästa med engelsk talsyntesröst är mycket bra.

Spelare och läsprogram

Tabell 46. Hur läser du talböcker?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
I min dator	86	52	90	89	80
DAISY-spelare med minneskort	3	10	-	2	8
DAISY-spelare med CD-läsare	43	61	45	43	41
Mp3-spelare	31	23	-	33	22
Annat:	3	-	-	3	2
Ej svar	0	-	-	0	1

Det vanligaste är att läsa talböcker i sin dator. På andra plats kommer DAISY-spelare, 46 procent. En tredjedel läser talböcker i sin Mp3-spelare.

Studenter med synnedsättning väljer i högre utsträckning att läsa talböcker med DAISY-spelare istället för i datorn.

Tabell 47. Vilket läsprogram använder du när du läser talböcker i datorn?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Amis	13	24	3	12	18
EasyReader	71	49	86	71	65
Windows Media Player	9	27	3	7	22
iTunes	13	12	6	14	9
Annat	2	-	3	2	2
Vet inte	2	2	3	2	-
Ej svar	2	-	-	2	-

Sju av tio, 71 procent, använder läsprogrammet EasyReader. Cirka en av tio använder något av de övriga läsprogrammen så som Amis, iTunes och Windows Media Player. Som "annat" läsprogram har Oleria och Playback 2000 nämnts.

Inom samtliga målgrupper är EasyReader vanligast.

Tabell 48. Hur tycker du det fungerar att läsa talböcker med läsprogram?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	25	37	8	26	11
Ganska bra	52	49	75	51	52
Varken bra eller dåligt	12	5	8	12	18
Ganska dåligt	6	5	-	5	15
Mycket dåligt	2	5	-	2	1
Vet inte	2	-	8	2	2
Ej svar	2	-	-	2	-

Tre fjärdedelar, 76 procent, tycker att det fungerar bra att läsa talböcker med läsprogram. En av tio, 8 procent, upplever att det fungerar dåligt att läsa med läsprogram.

Tabell 49. Hur skaffade du dig läsprogrammet som du har för att läsa talböcker i din dator?

De som läser talböcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Köpt själv	4	24	-	3	-
TPB	57	34	36	57	67
Högskolan/samordnare	55	34	67	57	39
Gymnasiet/grundskolan	1	2	-	1	-
Syn/hjälpmiddelscentral	1	2	3	0	10
Annat sätt	1	-	3	1	2
Kommer inte ihåg	4	5	-	4	7
Ej svar	2	-	-	2	-

Vissa har fler läsprogram och har därför angett att de fått läsprogrammen från flera källor.

Huvudsakligen har man fått sitt läsprogram från TPB och/eller från högskolan.

Studenter med synnedläggelse har i högre utsträckning själva köpt sin programvara jämfört med övriga målgrupper.

Tabell 50. Tycker du att du fått tillräcklig information om hur du ska läsa TPB:s talböcker och använda läsprogrammen?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, helt och hållet	16	42	13	15	16
Ja, till viss del	70	46	80	72	69
Nej, inte alls	12	11	2	12	14
Ej svar	1	1	4	1	2

De flesta studenter, 70 procent, upplever att de *till viss del* fått information om hur man skall läsa TPB:s talböcker och använda läsprogrammen. En av tio har *inte alls* har fått tillräckligt med information.

Det är främst studenter med synnedsättning som tycker att de fått tillräckligt med information för att kunna läsa TPB:s talböcker.

Textview

Tabell 51. Läser du e-textböcker i Textviewformat?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	3	26	18	1	2
Nej	96	72	82	98	97
Ej svar	1	2	-	1	1

Enbart 3 procent uppger att de läser e-textböcker i Textviewformat. Det är stora skillnader mellan målgrupperna. En fjärdedel av studenter med synnedsättning läser e-textböcker i Textviewformat och en femtedel med nedsatt rörelseförmåga.

Tabell 52. Hur tar du del av texten i en Textviewbok?

De som läser textview-böcker	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Talsyntes	85	100	100	60	100
P-skärm	15	-	-	40	-
Förstoring	-	-	-	-	-

Majoriteten, 85 procent, tar del av texten i en Textviewbok via talsyntesen. En av tio, 15 procent, gör det via punktskärm.

Samtliga som tar del av texten med hjälp av en punktskriftsskärm är från målgruppen med läs- och skrivsvårigheter. Eftersom ingen i gruppen med läs- och skrivsvårigheter läser punktskrift, se fråga 57, är det troligt att svaret beror på att respondenterna missförstått frågan. Man får ha detta i åtanke när man läser övriga frågor om Textview.

Tabell 53. Hur använder du talsyntes tillsammans med Textview?

De som läser textview-böcker	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Har egen skärmläsare, t.ex. Jaws	47	67	37	33	-
Använder Textviews talsyntesfunktioner	44	33	63	33	100
Läser genom att markera och kopiera text	9	-	-	33	-

Hälften, 47 procent, har en egen skärmläsare som de använder tillsammans med Textview. Drygt fyra av tio, 44 procent, använder Textviews talsyntesfunktioner.

Inom målgruppen studenter med synnedsättning använder i 67 procent en egen skärmläsare, till exempel Jaws, när de läser e-textböcker i Textviewformat. Personer med nedsatt rörelseförmåga föredrar Textviews talsyntesfunktioner. Inom målgruppen med läs- och skrivsvårigheter använder man även tekniken att läsa genom att markera och kopiera text.

Tabell 54. Vilka funktioner i Textview använder du?

De som läser textview-böcker	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Läser texten, använder inga speciella funktioner	19	29	-	20	-
Gå från innehållsför-teckning till text	65	71	87	40	100
Gå från register till text	45	71	13	40	-
Följa länkar till fotnoter, bilder, tabeller m.m.	17	14	25	-	100
Läsa parallellt på flera ställen i boken	8	-	25	-	50
Kopiera ut text till ordbehandlare	30	10	25	60	-
Söka text	55	38	63	80	-
Söka sida	42	38	75	20	100
Använda bokmärken	38	52	63	-	100
Göra anteckningar	8	10	25	-	-
Ändra textens utseende eller storlek	-	-	-	-	-

De funktioner som flest använder är att Gå från innehållsför-teckning till text, 65 procent, och att Söka text, 55 procent.

Totalt sett läser en femtedel, 19 procent, texten utan att använda sig av speciella funktioner.

Tabell 55. Vad tycker du om Textviewböcker?

De som läser textview-böcker	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	11	29	-	-	-
Ganska bra	42	52	87	-	100
Varken bra eller dåligt	22	14	13	40	-
Ganska dåligt	7	-	-	20	-
Mycket dåligt	15	-	-	40	-
Vet inte/ej svar	2	5	-	-	-

Totalt sett är över hälften, 54 procent, ganska eller till och med mycket nöjda.

Tabell 56. Skulle du vilja få e-text från TPB i något annat format?

De som läser textview-böcker	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, vilket?	22	-	-	60	-
Nej	76	100	87	40	100
Ej svar	2	-	13	-	-

Majoriteten vill inte ha e-text i ett annat format än Textview. De som är missnöjda med formatet finns alla inom målgruppen med läs- och skrivsvårigheter.

Punktskrift

Tabell 57. Läser du punktskrift?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	1	31	-	-	-
Nej	98	68	100	100	99
Ej svar	0	1	-	0	1

Totalt läser studenterna i en (1) procent av fallen punktskrift. Dessa återfinns enbart i målgruppen för personer med nedsatt syn. In denna grupp är det 31 procent som läser punktskrift.

Tabell 58. Hur föredrar du att läsa punktskrift?

De som läser punktskrift	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
På papper	32	32			
På dator med punktskärm	4	4			
Både på papper och dator, beroende på typ av text	64	64			

Av de som läser punktskrift uppger sex av tio, 64 procent, att de föredrar att läsa punktskriften både på papper och på dator beroende på vilken typ av text de läser.

Tabell 59. Skulle du vilja få taktila/kännbara bilder på svällpapper?

De som läser punktskrift	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	36	36			
Nej	32	32			
Vet ej/kanske	32	32			

En dryg tredjedel, 36 procent, skulle vara intresserade av att kunna få taktila, det vill säga kännbara, bilder på svällpapper. Ytterligare en tredjedel är inte intresserade medan den sista tredjedelen inte vet.

Tabell 60. Skulle du vilja kunna kombinera punktskrift på papper med talbok eller Textview för vissa böcker?

De som läser punktskrift	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	48	48			
Nej	24	24			
Vet ej	28	28			

Cirka hälften skulle vilja kunna kombinera punktskrift på papper med en talbok eller Textview.

Tabell 61. Har du tillgång till punktskriftsskrivare?

De som läser punktskrift	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	32	32			
Nej	68	68			

Majoriteten har inte tillgång till en punktskriftsskrivare. En tredjedel, 32 procent, har tillgång till punktskriftsskrivare.

Tabell 62. Skulle du vilja få utskriftsfiler för punktskrift för att själv skriva ut valda delar av en bok?

De som läser punktskrift	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	32	32			
Nej	68	68			

En tredjedel, 32 procent, skulle vilja få utskriftsfiler för punktskrift för att själv skriva ut valda delar av en bok.

Förstoring

Tabell 63. Har du behov av att förstora text när du läser?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	13	46	4	12	10
Nej	86	53	96	88	87
Ej svar	1	1	-	1	3

Totalt sett har enbart en av tio, 13 procent, behov av att förstora text när de läser. Dessa kommer främst från gruppen studenter med synnedläggning.

Tabell 64. Hur vill du förstora texter?

De som förstorar text	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
På datorskärmen med datorns programvara	99	97	50	100	100
På papper	8	14	100	7	-
Förstoringskamera	0	3	-	-	-
Vet ej	0	3	-	-	-

Man kan ha behov av att förstora sin text både på datorskräm, på papper eller i förstöringskamera. Några studenter har gett flera svarsalternativ varför totalsumman överstiger 100 procent.

Vanligas är att förstora texten direkt i datorn.

Tabell 65. Brukar du förstora texten i Daisy text och ljud?

De som förstorar text	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	8	14	-	7	10
Nej	92	84	100	93	90
Ej svar	0	3	-	-	-

Totalt förstorar 8 procent texten när talboken innehåller både text och ljud.

Beställa nyproduktion

Tabell 66. Vad gör du om kurslistan innehåller en bok som inte redan finns i tillgänglig form?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Beställer från TPB (via högskolebiblioteket)	74	53	53	75	80
Väljer en annan bok som är tillgänglig för mig	3	7	-	2	6
Läser den tryckta boken	64	33	64	67	50
Lokal lektör	0	-	2	-	-
Anhörig läser för mig	7	2	11	6	11
Använder inte boken i mina studier	8	7	-	7	25
Skannar eller anpassar själv boken för mina behov	12	26	4	12	10
Annat	1	1	-	1	1
Ej svar	0	1	-	-	1

Om en bok inte finns i tillgänglig form väljer tre fjärdedelar, 74 procent, att beställa boken från TPB. Två tredjedelar väljer att läsa den tryckta boken.

Studenter med en synnedsättning anpassar boken själv i högre utsträckning än personer inom de andra grupperna.

Tabell 67. Det tar cirka två månader att anpassa en bok, påverkar väntetiden ditt beslut att beställa anpassningen?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Nej, beställer i alla fall	37	36	29	36	46
Ja, beställer inte	30	20	24	30	32
Har inte beställt anpassning av bok som inte funnits att låna	33	44	47	34	21
Ej svar	0	-	-	0	1

För cirka 37 procent av studenterna påverkar inte väntetiden deras beslut att beställa anpassning av en bok. Tre av tio, 30 procent, beställer inte boken. 33 procent uppger att de inte har beställt anpassning av bok som inte funnits att låna.

Fråga 66 och fråga 67 speglar varandra. I fråga 66 anger 74 procent att de beställer en anpassning om kurslistan innehåller en bok som inte redan finns i tillgänglig form. 26 procent beställer med andra ord inte boken. Denna siffra matchar ungefär de 30 procent i fråga 67 som uppger att den långa produktionstiden påverkar dem och får dem att avstå från att beställa en anpassning. I fråga 67 är det 33 procent som aldrig har beställt en anpassning och som troligen inte har tagit ställning till frågan.

Tabell 68. Hur har det fungerat när du beställt en ny bok som ska anpassas?

Beställer oavsett väntetid	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Får alltid boken i tid	8	10	-	9	-
Får för det mesta boken i tid	49	45	77	48	51
Får för det mesta boken för sent	19	10	15	19	19
Får alltid boken för sent	2	-	-	2	4
Har inte beställt anpassad litteratur	0	10	-	-	-
Olika vid olika tillfällen	21	21	8	21	26
Ej svar	0	3	-	-	-

Cirka sex av tio, 57 procent, får för det mesta eller till och med alltid boken de beställt i tid. En femtedel, 21 procent, får för det mesta eller alltid boken för sent.

Tabell 69. Om du beställer en talbok från TPB som ska anpassas vill du få det material som är klart allt efter som tills talboken är helt klar?

Beställer oavsett väntetid eller ej beställt bok som ej funnits att låna	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, i en textfil	5	20	9	3	9
Ja, delar av det inspelade ljudet	31	28	18	32	35
Nej, vill ha den först när den är klar	40	34	62	41	32
Vet inte	24	22	9	25	23
Ej svar	1	-	6	1	3

En hög andel har inte kunnat ta ställning i frågan. Totalt sett har en fjärdedel, 24 procent, svarat med att de inte vet.

Fyra av tio vill få talboken först när den är klart. En tredjedel skulle vara intresserade av att få det inspelade ljudet även om boken inte är helt klar.

TPB-katalogen

Användning av TPB-katalogen

Tabell 70. Använder du TPB-katalogen?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	86	48	89	89	81
Nej	14	52	11	11	18
Ej svar	0	-	-	0	1

Majoriteten av studenterna använder TPB-katalogen. Studenter med synnedsättning skiljer sig från övriga grupper genom att knappt hälften använder sig av TPB-katalogen

Följande frågor om användningen av TPB-katalogen ställdes enbart till de som svarat att de använder sig av katalogen.

Tabell 71. Hur använder du TPB-katalogen?

Använder TPB-katalogen	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ladda ned talböcker	77	62	30	83	49
Söka efter böcker	92	97	75	93	88
Beställa böcker	62	56	92	61	67
Ändra adress mm	3	-	5	3	6
Förlänga lån	24	8	10	24	35
Söka information	21	8	10	23	11

Studenterna använder framförallt TPB-katalogen till att söka efter, ladda ned och beställa böcker.

Tabell 72. Hur lätt eller svårt är det att hitta det du söker i TPB-katalogen?

Använder TPB-katalogen	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket lätt	27	56	35	28	13
Ganska lätt	37	33	65	37	24
Varken lätt eller svårt	30	10	2	31	33
Ganska svårt	5	-	-	3	25
Mycket svårt	1	-	-	1	5

TPB-katalogen är lätt att använda tycker 64 procent av användarna. Det är främst studenter med övrig funktionsnedsättning som uppfattar TPB-katalogen som svår att använda.

Studenter med nedsatt rörelseförmåga eller med synnedsättning är däremot mer positiva än genomsnittet, 97 procent respektive 90 procent tycker att katalogen är lätt att hitta i.

Tabell 73. Vad gör du om boken du vill låna i TPB-katalogen står som "under produktion" och inte går att låna direkt?

Använder TPB-katalogen	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Beställer från TPB	39	23	37	40	34
Väntar tills den är klar	39	38	15	42	22
Lånar inte boken	16	21	40	14	28
Annat	3	-	-	3	2
Vet inte	16	21	7	14	29

Alla har inte varit med om denna situation så svaren speglar hur man tror att man skulle göra om boken man vill låna är under produktion.

Fler svar har getts i kombination med "vet inte". "Jag vet inte men tror att jag skulle beställa boken från TPB" eller "Jag vet inte. Jag väntar antagligen till den är klar".

Om boken inte går att låna direkt väljer 40 procent att beställa den från TPB. Lika många väntar tills boken är klar.

Det är främst studenter med nedsatt rörelseförmåga och studenter med övrig funktionsnedsättning som avstår från att låna om den inte går att låna direkt.

Ladda ned

Tabell 74. Laddar du själv ned talböcker från TPB-katalogen?

Använder TPB-katalogen	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja	73	67	25	77	57
Nej	27	33	72	23	43

Ej svar	0	-	2	-	-
---------	---	---	---	---	---

Om man använder sig av TPB-katalogen utnyttjar man ofta möjligheten att ladda ned sina talböcker själv, 73 procent.

Det är främst studenter med nedsatt rörelseförmåga som väljer att inte ladda ned talböcker. Bara 25 procent laddar ned själva.

Tabell 75. Hur tycker du att det fungerar att ladda ned talböcker själv i TPB-katalogen?

Laddar själv ned	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	61	77	30	63	34
Ganska bra	36	23	70	36	40
Varken bra eller dåligt	3	-	-	2	19
Ganska dåligt	0	-	-	-	2
Mycket dåligt	0	-	-	-	4

Nästa alla, 97 procent tycker att det fungerar ganska eller mycket bra att ladda ned talböcker. Bara några enstaka procent upplever det som ganska eller mycket dåligt.

Mest positiva är studenter med synnedsättning där 77 procent tycker att det fungerar mycket bra.

Studenter med övrig funktionsnedsättning är minst nöjda med hur det fungerar, men även där tycker 74 procent att det fungerar mycket eller ganska bra.

Tabell 76. Vad gör du om du får problem när du ska ladda ned en talbok?

Laddar själv ned	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Lånar boken i TPB-katalogen	25	15	70	23	49
Kontaktar högskolan för support	27	19	20	29	11
Kontaktar TPB för support	56	58	10	57	47
Annat	3	-	-	3	9
Vet inte	10	8	-	9	19
Ej svar	0	4	-	-	-

Studenterna har gett flera olika svar på hur det skulle göra om de får problem när de skall ladda ned en talbok. Därför blir totalsumman över 100 procent.

Om man får problem med att ladda ned vänder man sig i första hand till TPB för support, 56 procent. Bara tre av tio vänder sig till rätt instans, det vill säga högskolan, för support. En fjärdedel, 25 procent, väljer att låna boken i TPB-katalogen istället. 10 procent av studenterna vet inte vad de skulle göra om de fick problem med nedladdningen av talboken.

Inom målgruppen med nedsatt rörelseförmåga skulle 70 procent av studenterna låna boken från TPB-katalogen om det skulle bli problem med att själv ladda ned talboken. Även målgruppen med övrig funktionsnedsättning väljer det alternativet i hög grad, 49 procent.

Tabell 77. När du laddar ned en talbok sparar du den som fil eller bränner du den på cd?

Laddar själv ned	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Sparar som fil	77	65	50	77	85
Bränner en cd	5	12	20	5	2
Bägge	17	23	30	17	4
Ej svar	1	-	-	1	9

Studenterna som laddar ned talböcker sparar den i första hand som fil. Cirka en femtedel uppger att de både sparar talböcker som fil och bränner en CD.

Tabell 78. Varför laddar du inte ned talböcker själv?

De som inte laddar ned	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Det är svårt att ladda ned	19	15	17	23	-
Det är svårt att söka/hitta boken i TPB-katalogen	8	-	-	9	6
Jag har haft tekniska problem	20	-	-	25	14
Jag vet inte hur man gör	48	38	14	49	58
Jag har inte tagit mig tid	11	-	28	8	19
Jag visste inte att man kan ladda ned själv	31	46	59	27	31
Annan anledning	1	8	-	1	-

Det kan finnas flera anledningar till att man inte laddar ned talböcker själv därför är totalsumman över 100 procent.

Den vanligaste orsaken till varför man inte laddar ned talböcker är att man inte vet hur man gör, 48 procent. Näst vanligast är att man inte vet om att möjligheten finns. Minst kunskap finns inom målgruppen med personer med nedsatt rörelseförmåga där 59 procent har uppgett att de inte laddar ned för att de inte kände till möjligheten.

Service

Service till studenterna

Tabell 79. Hur ofta har du kontakt med samordnaren för studenter med funktionshinder på skolan?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Frekvent	1	7	-	1	2
Vid behov	51	36	78	52	47
Nästan aldrig	37	49	18	37	39
Aldrig	10	7	4	11	12
Ej svar	0	-	-	-	1

Det vanligaste är att man tar kontakt med samordnaren för studenter med funktionshinder vid behov. Enbart en procent har frekvent kontakt med samordnaren. Nästan hälften, 47 procent, uppger att de nästan aldrig eller aldrig har kontakt med samordnaren.

Målgruppen med studenter med synnedsättning har oftare kontakt med samordnaren jämfört med övriga målgrupper.

Tabell 80. Hur ofta besöker du ditt högskolebibliotek?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Frekvent	14	24	27	14	10
Vid behov	72	43	47	75	70
Nästan aldrig	10	25	27	8	18
Aldrig	3	5	-	3	1
Ej svar	0	-	-	-	1

Sju av tio besöker sitt högskolebibliotek när de har behov av det. Drygt en av tio, besöker högskolebiblioteket frekvent, medan ungefär lika många uppger att de nästan aldrig eller aldrig besöker högskolebiblioteket. Minst benägna att besöka biblioteket är studenter med synnedsättning och med nedsatt rörelseförmåga.

Tabell 81. Hur fungerar den service av anpassade medier som du får från högskolebiblioteket?

Alla	Total viktad procent	Synneds. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	23	14	33	23	24
Ganska bra	54	63	44	55	46
Varken bra eller dåligt	12	14	-	11	19
Ganska dåligt	2	7	-	2	2
Mycket dåligt	2	-	-	2	3
Vet inte	7	2	22	7	5
Ej svar	0	-	-	0	1

Bibliotekens service fungerar bra eller till och med mycket bra enligt de flesta studenter. Enbart några enstaka procent tycker servicen är dålig.

Tabell 82. Vart vänder du dig om du får problem med att läsa ditt anpassade studie-material?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Samordnaren	15	44	2	12	22
Personal på högskolan/ högskolebiblioteket	68	43	62	70	67
Folkbibliotek	3	1	7	3	4
TPB	18	12	4	20	9
Annan	1	-	-	1	4
<i>Vänder mig inte till någon för att det är för tidkrävande/komplicerat</i>	5	4	33	4	10
<i>Vet inte vart jag ska vända mig</i>	15	6	-	17	13
Ej svar	0	-	-	-	1

Man kan tänka sig att vända sig till flera olika parter vid problem varför totalsumman överstiger 100 procent.

I första hand vänder sig studenterna till personalen på högskolan eller högskolebiblioteket om de skulle få problem med sitt anpassade studiematerial, 68 procent. Det är mindre vanligt att man vänder sig till samordnare, 15 procent. Studenter med synnedläggelse går i högre utsträckning, 44 procent, till samordnaren för studenter med funktionshinder på skolan jämfört med övriga grupper. 18 procent vänder sig direkt till TPB.

15 procent av studenterna, främst studenter med läs- och skrivsvårigheter eller övrig funktionsnedsättning, vet inte vart de skall vända sig om de får problem med att läsa sitt anpassade studiematerial.

Enbart 5 procent har uppgett att de inte vänder sig någonstans för att det är för tidkrävande eller komplicerat. Majoriteten av dessa är studenter med nedsatt rörelseförmåga.

Tabell 83. På vilket sätt vill du få böckerna till dig som du lånar från TPB?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Hämta på biblioteket	33	2	38	34	40
Hem i brevlådan	58	52	62	57	70
Ladda ned	67	52	56	70	52
Läsa strömmande	3	9	36	1	1
Annat	0	-	-	1	-
Ej svar	0	-	-	-	1

Man kan tänka sig att få sina böcker på olika sätt varför totalsumman överstiger 100 procent.

Flest studenter vill kunna ladda ned sina talböcker, 67 procent tätt följt av alternativet att få böckerna hem i brevlådan, 58 procent.

Tabell 84. Hur vill du få information från TPB? (All sorts information)

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mail	96	79	96	97	95
Telefonsamtal	3	7	-	3	1
Sms	13	-	-	15	9
Punktskrift	1	21	-	-	-
Brev	21	1	7	23	23
Länk till text på webben	8	6	29	9	2
Länk till ljudfil på webben	2	-	4	2	1
Ej svar	0	-	-	0	1

Mejl är det kommunikationssätt som de flesta studenter föredrar.

Tabell 85. Hur fungerar den service som du får från TPB?

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Mycket bra	35	16	45	36	29
Ganska bra	48	54	47	47	54
Varken bra eller dåligt	12	19	11	12	12
Ganska dåligt	0	9	-	-	-
Mycket dåligt	1	-	-	2	-
Vet inte	3	2	-	3	4
Ej svar	0	-	-	-	1

Studenterna anser att den service de får från TPB fungerar ganska eller till och med mycket bra, 83 procent. Enbart en procent tycker servicen är dålig.

Tabell 86. Tror du att du kommer att fortsätta att låna böcker från TPB när du slutat studera? (All sorts litteratur)

Alla	Total viktad procent	Synned. procent	Rörelseh. procent	Läs/skriv procent	Övrig procent
Ja, helt säkert	20	35	16	20	15
Ja, kanske	64	35	38	66	61
Nej	13	21	44	11	17
Vet inte	4	10	2	3	6
Ej svar	0	-	-	-	2

En femtedel av studenterna tror att de kommer att fortsätta låna böcker från TPB även efter att de avslutat sina studier. Majoriteten, sju av tio, vet inte hur de kommer att göra. En av tio kommer inte att fortsätta låna efter studierna.

Studenters egna reflektioner och kommentarer

Fråga 87: Är det något som kunde göras annorlunda för att det skulle fungera bättre eller smidigare för dig att få din litteratur anpassad eller tillgänglig?

- ✓ Anpassade ljudfiler för dyslektiker utan bildbeskrivningar, tabeller och dyl. (sånt kan man ju se i boken). (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag är nöjd och mycket tacksam för den hjälp man kan få även om jag inte alltid lyckas använda materialet jag får. Svårt när man liksom har flera handikapp. Jag har värk i armar och ben vilket gör att jag har svårt att pilla med knappar och orka hålla i böcker, jag läser från början till slut även om jag vet att det finns finesser att använda. Därför har jag svarat på många frågor att jag inte gör saker men det har att göra med att jag varken har ork eller uthållighet att göra annat än att lyssna då jag ständigt har ont. Tack för allt. (Person med nedsatt rörelseförmåga)
- ✓ Har försökt beställa nyproduktion men råkar ut för att viss personal på TPB gjort allt för att sätta käppar i hjulet och förhindra detta. De har varit väldigt ovänliga och fått mig att känna mig som någon icke önskvärd källa till irritation och någon som ska sättas på plats. Det har gjort att jag tvingats hoppa av kurser. Så för mig verkar det där med nyproduktion bara vara något som fungerar i teorin. Samtidigt vill jag påpeka att andra personer på TPB har varit oerhört hjälpsamma och vänliga och verkligen ansträngt sig för att lösa problem. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag hade svårt att svara på era frågor. Vet inte vad allt heter men det låter ju bra om det finns så där många olika saker som man kan göra. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Att bokens tryckdatum är mer tydligt på er sida så jag vet om det är rätt upplaga. Sökningen i TPB:s katalog skulle ju kunna bli bättre, den är lite väl specifik, svårt att hitta det man söker. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Att man skulle få besked snabbare när det visar sig att boken inte finns tillgänglig att lägga talsyntes på. Då skulle man ha mera tid att informera kursansvarige och samordnaren om andra alternativ och råd. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Ja om det fins EasyReader för Vista så jag kan läsa med hjälp av den eftersom just nu finns det bara for XP upplever jag viss grad hinder. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Gör det möjligt för mig att ta del av materialet. Jag har fått instruktioner hur jag ska låna böcker men dels fattar jag inte hur man laddar ned och sen spelar upp. Den gången jag lyckades ladda ned och därefter listade ut hur man spelade upp så kunde man inte hoppa i texten vilket innebar att jag blev okoncentrerad och tappade bort mig eftersom jag inte ville lyssna på allt. Dessutom kunde man bara spela upp en viss del text åt gången därefter var jag tvungen att trycka på nästa ikon så att nästa avsnitt lästes upp, jag var alltså ständigt tvungen att vara aktiv när jag helst av allt skulle vilja lägga allt mitt fokus på att lyssna och ta in den information som lästes. Dessutom har jag mycket svårt för att fösta en text när det inte är en människoröst som läser utan någon dator. Ord som uttalas konstigt förstår jag inte, så då kan jag lika gärna läsa vanligt men det tar så mycket mer tid och ork. Jag är mycket kritisk till TPB och finner inte att det hjälpt mig. Jag är besviken, mitt handikapp har inte underlättats ett dugg. Jag fattar inte ens varför TPB finns när det ändå inte ger mig någon hjälp. All text läser jag som vanligt fastän det är så svårt. Jag behöver hjälp. Ni borde verkligen se över era tjänster. Vad jag är mest kritisk till är: Ändra rösten som läser till en människoröst. Fixa så att man kan hoppa i en text. Gör det valfritt att antingen ladda ned eller att ni distribuerar cd där böckerna finns inlästa, bättre att få en äldre version av en bok uppläst än att vara tvungen att läsa en bok på egen hand. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Information om uppläsningens funktioner och förmågor. Jag var tvungen att lära mej "Dolphin Easy Reader" helt själv. (Person med läs- och skrivsvårigheter)

- ✓ Tycker det är tillräckligt krångligt att klara av högskolan sedan ska jag ladda ned en massa grejer som bara krånglar, då blir det att jag låter bli i stället och kämpar som jag är van vid. Skulle möjligheten att kunna kontakta någon och den ordna en cd skiva kanske inte genom datorn, skulle jag nog tycka det blir bättre. Har svårt att fatta hur man gör vid datorn! (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Bra program för Mac-datorer skulle underlätta /tack. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag tror att många studenter som får er service skulle kunna använda den bättre om det kanske genomfördes en träff där man kunde gå igenom hur man använder allt. Nu fick jag gå till biblioteket och hämta en DAISY. Gick hem och förstår fortfarande inte riktigt hur jag skall göra. Det blir inte av att man försöker mer då för det tar så mycket tid. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Att det gått snabbare att få sin litteratur i tal, och att det inte är lika krånglig att beställa det. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag har studerat på teknisk högskola och det största problemet jag har haft är att jag inte får reda på vilken litteratur som ska användas i kurserna. Oftast får man själv jaga de ansvariga för varje kurs och även om man får hjälp så har litteraturen ibland ändrats vid kursstart. Det vanligaste meddelandet man får är att litteraturen meddelas vid kursstart. Ingen hänsyn tas överhuvudtaget att det kan ta två månader att beställa nyproduktion från TPB. Värst är det vid kurserna som startar efter sommarn. Det är praktiskt taget omöjligt att få veta vilken litteratur som ska användas i tid. Så att högskolan skulle meddela mig vilket material som ska användas i varje kurs i tid så det finns möjlighet att beställa nyproduktion från er. TPB har för övrigt sköt mina ärenden exemplariskt. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag har anhöriga som hjälper mig när jag inte kan läsa det material som jag fått eller om jag måste vänta länge på en bok. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Det tar sån tid att bara komma in i studierna att man inte hinner sätta sig in i hur man skall använda de där anpassade materialet. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Fungerar min inloggning även efter min utbildning är avslutad? Eftersom min samordnare har skrivit in ett slutdatum för mig? (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Att bokens tryckta datum är mer tydligt på er sida, så jag vet om det är rätt upplaga. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Uppläsarna kan förbättras det är många som låter väldigt entoniga och rent av uttråkade det påvekar verkligen läsarupplevelsen. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag tycker att ni även ska läsa in små kompendier och artiklar. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Intresserade högskolelärare som vill hjälpa till med anpassade kompendier på ljud. Sprid mer info till lärare om dyslexistudenter. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Bättre information! (Person med synnedsättning)
- ✓ Bättre tillgång till att ladda ner böcker, slippa ta kontakt med samordnare eftersom det är ofta svårt att få tag i dessa, samtliga institutionsbibliotek vid universitetet har inte kunskaper som behövs för att svara på frågor. (Person med övrig funktionsnedsättning)
- ✓ Ja, svårt med att studentlånkortet måste förnyas av ovillig studiesamordnare varje termin. Detta fungerar ej bra. Stadsbiblioteket erbjuder inte nedladdningsmöjlighet till mig från TPB, vanliga biblioteket är ej bra på talböcker och tycker att det är jobbigt att ladda ner eller beställa böcker. Det är inte prioriterat hos dem. (Person med övrig funktionsnedsättning)
- ✓ Anpassa så att jag kan använda min Mac-dator och/eller informera mig HUR! (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Läsa även in kompendier och artiklar som kanske inte alltid är så långa men än då. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Bättre utbildning av högskolesamordnare, svårt att få kompendier och Pdf-filer inlästa. (Person med synnedsättning)
- ✓ Ta bort talsyntesen. Bättre inläsare. Text plus ljud samtidigt skulle vara bra. Kortare sessioner för mp3. Ljudkvaliteten är undermålig. (Person med synnedsättning)

- ✓ Bättre information om förändringar och nyheter. Bättre på att hålla deadline. (Person med synnedsättning)
- ✓ Jag har varit jättenöjd med att kunna ladda ner böcker från nätet! Då jag läser svart så har jag känt ett motstånd till talböcker som barn och istället läst de böcker med större text. Men då jag studerar till arkitekt och anstränger min syn så mycket på så orkar jag inte läsa skönlitteratur på fritiden. Idag är inläsningen så bra, det går att ladda ner och provläsa böcker på hemsidan och jag kan ha dem i min mp3 spelare överallt. Det har gjort att jag äntligen börjat läsa och jag läser mer böcker än jag någonsin gjort tidigare vilket jag är väldigt glad för! Är otroligt tacksam för denna tjänst! (Person med synnedsättning)
- ✓ Mycket mer och bättre information behövs om man ska kunna klara av all teknik! (Person med synnedsättning)
- ✓ Dataprogrammet som man skulle få hemskickat till sig försvann på posten och ni vägrade skicka ett nytt till mig. Känner mig illa behandlad! (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Gör det möjligt för mig att ta del av materialet. Jag har fått instruktioner hur jag ska låna böcker men dels fattar jag inte hur man laddar ned och sen spelar upp. Den gången jag lyckades ladda ned och därefter listade ut hur man spelade upp så kunde man inte hoppa i texten vilket innebar att jag blev okoncentrerad och tappade bort mig eftersom jag inte ville lyssna på allt. Dessutom kunde man bara spela upp en viss del text åt gången därefter var jag tvungen att trycka på nästa ikon så att nästa avsnitt lästes upp, jag var alltså ständigt tvungen att vara aktiv när jag helst av allt skulle vilja lägga allt mitt fokus på att lyssna och ta in den information som lästes. Dessutom har jag mycket svårt för att fösta en text när det inte är människoröst som läser utan någon dator. Ord som uttalas konstigt förstår jag inte, så då kan jag lika gärna vanligt men det tar så mycket mer tid och ork. Jag är mycket kritisk till TPB ett det hjälpt mig. Jag är besviken, mitt handikapp har inte underlättats ett dugg. Jag fattar inte ens varför TPB finns när det ändå inte ger mig någon hjälp. All text läser jag som vanligt fastän det är svårt Jag behöver hjälp. Ni borde verkligen se över era tjänster. Vad jag är mest kritisk till är: Ändra rösten som läser till en människoröst. Fixa så att man i en text. Gör det valfritt att antingen ladda ned eller att ni distribuerar cd där böckerna finns inlästa, bättre att få en äldre version av en bok uppläst än att vara tvungen att läsa en bok på egen hand. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Inga elektroniska röster samt mer inbjudande och nutida hemsida. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Möjligheten att ladda ner böckerna som en fil till datorn är kanon. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Det borde bara vara så smidigt som möjligt att komma åt sakerna på nätet. Även uppläsningsprogram. Som för mig nu har jag bytt operativsystem och mitt uppläsningsprogram fungerar inte längre. Vilket gör att man inte utnyttjar tjänsten. Allt borde skötas från en hemsida där båda program och böcker borde finnas samlat. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Vill läsa i mobilen men vet inte hur man gör. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Jag tycker att ni även ska läsa in små kompendier och artiklar. (Person med läs- och skrivsvårigheter)
- ✓ Det är svårt att använda tekniken. (Person med nedsatt rörelseförmåga)
- ✓ Att materialet var anpassat att fungera i Mac, som det är nu har jag ingen möjlighet att söka och göra bokmärken i materialet, utan kan bara lyssna. (Person med läs- och skrivsvårigheter)

